

Ruimte voor groen en ontmoeten in de stad

Marco Aarsen
Landschapsarchitect bij Goudappel

Tekst; Manon van Ketwich

COVID-19 heeft ons mobiliteitsgedrag veranderd. Ook in de toekomst reizen we daarom waarschijnlijk minder voor werk en meer buiten de spitsen. Dat leidt tot een betere verkeersspreiding en bevestigt wat verkeerskundigen altijd beweren: “We hoeven niet veel verkeer uit de spits te halen om vertragingen significant te reduceren.” Doordat veel mensen de intentie hebben om ook na COVID-19 gedeeltelijk thuis te werken, is er weinig aanleiding tot forse investeringen in het uitbreiden van wegcapaciteit.

Tegelijkertijd ligt er in onze steden een forse woningbouwopgave en een opgave op het gebied van leefbaarheid, milieu,

veiligheid, klimaatadaptatie en -mitigatie. Meer thuiswerken versterkte bovendien de roep om een groene woonomgeving met voldoende ruimte voor sociale

Wat ons betreft het belangrijkste thema voor komend jaar, de vier V's: verbinden, vergroenen, verblijven en verdichten.

Werken aan een stad waar niet langer de auto, maar juist de mens centraal staat.

interactie. Dat zorgt voor grote druk op de openbare ruimte in de stad en vraagt om een mobiliteits- en energietransitie.

Deze transitie bieden volop kansen om kritisch te kijken naar de verkeersruimte in de stad. Kan het met minder verharding en meer groen? Met meer ruimte voor lopen en fietsen? Wat ons betreft dan ook het belangrijkste thema voor komend jaar, de vier V's: verbinden, vergroenen, verblijven en verdichten. Werken aan een stad waar niet langer de auto, maar juist de mens centraal staat.

Wind in de rug voor groen. Nu doorpakken!

Tekst; Manon van Ketwich

Ongeveer een jaar geleden sprak Wilco van Heerewaarden, Business Manager bij idverde Advies, de wens uit dat in 2021 groen leidend zou worden in plaats van volgend. Is hier iets van terecht gekomen? En wat is de grootste uitdaging voor 2022?

“Groen heeft dit jaar absoluut een ontwikkeling doorgemaakt. Het belang van de natuurlijke waarde, natuurinclusief bouwen, natuur in de stad, ecologisch bermbeheer, het heeft zich allemaal ontwikkeld. De ecologische component is terrein aan het winnen, zowel in de stad als in het buitengebied. Mede door de stikstofcrisis is er geld voor natuurlijk kapitaal gekomen. Of corona daar ook iets mee te maken heeft? Ja, zeker. Het besef dat groen een positieve invloed heeft op de gezondheid wordt steeds groter.”

Verschillende drijfveren

Van Heerewaarden merkt wel dat de drijfveer bij inwoners om te vergroenen niet dezelfde is als bij overheden. “Groen komt bij inwoners en bijvoorbeeld scholen steeds hoger op de agenda door de

klimaatcrisis. Het effect van klimaatverandering is voelbaar geworden. Afgelopen zomer zagen we de overstromingen in Limburg en de bosbranden in Zuid-Europa. Dat maakt indruk. Gemeenten worden gedreven vanuit de ambitie naar een gezonde leefomgeving en de wens voor het herstellen en versterken van de biodiversiteit. Dat is een meer beleidsmatige aanpak. Dat verschil is begrijpelijk. De koppeling tussen groen en gezondheid is bij veel mensen nog niet zo helder.” Is het niet jammer dat pas actie wordt ondernomen als de Maas overstroomt, campings worden ontruimd door branden en de biodiversiteit zich op een historisch dieptepunt bevindt? “Dat vind ik een moeilijke vraag. Natuurlijk zijn we te laat. Op globaal niveau is het 5 voor 12, niet voor niets zien we regelmatig klimaatprotes-

ten. Maar in Nederland zie ik tegelijkertijd ook een heel goede beweging, met mooie projecten. In Nederland participeren we al jaren, bijvoorbeeld met het project Ruimte voor de Rivier van Rijkswaterstaat. Als we in ons rivierengebied niet al die maatregelen hadden getroffen, had het veel erger geweest, zonder de geleden schade te willen bagatelliseren natuurlijk. Bovendien onderstreept dit de urgentie om niet te stoppen met dit soort projecten. Projecten op grootschalig en landelijk niveau, maar ook op kleinere schaal zijn middelen nodig om positieve impact te realiseren voor een groene en klimaatbestendige buitenruimte.”

Veel te winnen in de bouwsector

De toegenomen aandacht voor groen is direct merkbaar bij idverde NL. Gelukkig hoeft Van Heerewaarden zijn collega's het belang van groen niet meer uit te leggen. "Wij willen graag. Al onze mensen hebben een intrinsieke motivatie om groen leidend te laten zijn in onze projecten. En ook bij overheden is geen opvoedcursus meer nodig. Daar is over de hele breedte het belang wel bekend. Wel zie ik dat in de bouwsector nog veel te winnen is. In bouwprojecten zijn de groenambities aan de voorkant vaak torenhoog, maar wordt een ecooloog nog niet vanaf de beginfase betrokken bij de plannen.

"In bouwprojecten zijn de groenambities aan de voorkant vaak torenhoog, maar wordt een ecooloog nog niet vanaf de beginfase betrokken bij de plannen. Meestal is het de architect of de stedenbouwkundige die de kennis heeft."

Meestal is het de architect of de stedenbouwkundige die de lead heeft." Het is dus zaak om een groenexpert vroegtijdig aan te haken. In grote steden gebeurt dat al steeds meer, weet Van Heerewaarden. "Maar in een doorsnee dorp is het minder gesteld met de groene ambities. Die moeten we nog bewerken. Onze adviseurs schuiven al in een vroeg stadium aan bij de klant. Ik geef ze altijd mee: ga in discussie met de klant, durf kritische vragen te stellen. Het is soms moeilijk om in plaats van alleen (technisch) advies te geven over de beplanting, ook kritisch te zijn op de hele groeninfrastructuur. Maar uiteindelijk is dat onze drijfveer." zou het niet beter zijn om regels op te

stellen over de rol van groen in projecten? Als stok achter de deur? Een lastige vraag, vindt Van Heerewaarden. "Ik leid onze adviseurs op om vanuit hun kennis en enthousiasme de discussie te voeren. Ik denk dat dat het beste werkt. Maar misschien helpt het wel als we ook normen vastleggen. In grote steden zie je dat al gebeuren, bijvoorbeeld door beleid op te stellen over het aantal vierkante meters groene daken. Nog een stap verder is het reguleren. Ik vind dat een moeilijke discussie. Liever laat ik met positieve voorbeelden zien dat het werkt. Aan de andere kant beschermen we onze flora en fauna bij wet en dat werkt ook. Regelgeving wordt dan echter een beperking en soms negatief uitgelegd, terwijl ik groen liever als kans zie."

Groenexperts nodig

Nu het belang van groen bij steeds meer mensen begint te landen, is het zaak om door te pakken. Dat ziet Van Heerewaarden als belangrijkste taak voor het komende jaar. De grootste uitdaging? "We hebben ambitieuze vakmensen nodig die het gaan doen. Met name (technisch) projectleiders, adviseurs en inhoudelijke vakmensen zijn schaars. Tegelijk worden projecten integraler en complexer met steeds meer stakeholders. En ook de inhoudelijke kennis van bijvoorbeeld een groene dakopbouw of groeiplaatsen in de stad is uitdagend. We hebben kortom groenexperts nodig, want dat staat echt onder druk. Ik zie een sterke link met het onderwijs. Ik ben blij met ons partnership met HAS Hogeschool en de nauwe samenwerking met Van Hall Larenstein. We hebben nieuwe aanwas nodig. Ik denk dat we het vak interessanter moeten maken op de basisschool en het voortgezet onderwijs. Op opleidingen voor architecten, stedenbouwkundigen en ingenieurs moet ook meer aandacht komen voor groen, dan zorg je ervoor dat er bijvoorbeeld in de bouwsector, waar we het eerder over hadden, meer kennis komt. Overigens heb ik er weinig zicht op in hoeverre dat al gebeurt. Wat zeker helpt is dat meer dan vroeger men een betekenisvolle baan zoekt en met groen een bijdrage willen leveren aan een betere wereld."

"We hebben hoveniers nodig en mensen die gespecialiseerd zijn in het realiseren van groene daken, want dat is echt een vak apart. We hebben kortom groenexperts nodig, want dat staat echt onder druk."

De invloed van data

Nu gemeenten meer aandacht hebben voor groen in het beleid, zouden ze vooral moeten kijken naar het creëren van groene verbindingen in de stad, vindt Van Heerewaarden. "Voor de stad is het uitdagend om de natuur aan de stadsranden te verbinden door de stad heen. In je beleid kan je belangrijke plekken aanwijzen en die met elkaar proberen te verbinden. Zo creëer je belangrijke robuuste netwerken en ecologische structuren. Hoe men dat doet kan verschillen. Je kunt dat met groene daken doen of door te besluiten ergens juist niet te gaan bouwen en ruimte te maken voor groen." Effectief beleid opstellen wordt makkelijker door de grote hoeveelheid data die gemeenten tot hun beschikking hebben. "Dat komt onder meer door de klimaats-tresstesten die gemeenten hebben hebben uitgevoerd. Hierop is te zien waar in de stad hittestress heerst, of waar mensen natte voeten krijgen. Met deze data kan je een veel doelmatiger beleid opstellen, dat gebeurt steeds meer zien we. Zo hebben wij voor een paar gemeenten vanuit het bomenbeleid klimaatdata gekoppeld aan bomenstructuren."